

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

**СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНА ТА
ПРАВОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ
В ЦИФРОВУ ЕПОХУ:
СУЧАСНІ ВИКЛИКИ**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 22 квітня 2026 року

Том 2

Одеса
2026

УДК 34:004:316.4(477)
С 70

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 23.04.2026 р.)*

За загальною редакцією академіка **С. В. Ківалова**

**С70 Соціально-політична та правова система України в цифрову епоху: сучасні виклики : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 22 квітня 2026 р.) / заг. ред. С. Ківалова ; НУ «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2026. – Т. 2. – 684 с.
ISBN 978-617-8763-16-9**

Матеріали конференції узагальнюють результати наукових досліджень і практичних напрацювань учених, фахівців та представників професійних спільнот, виконаних в умовах воєнного часу та глибоких суспільних трансформацій.

У збірнику представлено широкий спектр наукових розвідок і практико-орієнтованих досліджень, що охоплюють актуальні проблеми публічного та приватного права, функціонування держави, судової та правоохоронної системи, а також трансформації суспільних процесів у цифрову епоху. Значну увагу приділено питанням адміністративного, фінансового, конституційного, міжнародного, морського та митного права, а також сучасним викликам у сфері кримінального права, кримінального процесу, криміналістики та оперативно-розшукової діяльності.

Окремі наукові секції присвячені проблемам удосконалення судоустрою, діяльності прокуратури, адвокатури та інших правоохоронних органів, розвитку трудового права і права соціального забезпечення, а також реформуванню цивільного, господарського, земельного, екологічного та енергетичного права. Збірник відображає також міждисциплінарний характер сучасних досліджень, охоплюючи питання філософії права, світових соціально-політичних процесів, соціології та психології, економіки та підприємництва в умовах війни і повоєнного відновлення. Важливе місце посідають дослідження у сфері інформаційних технологій, кібербезпеки, штучного інтелекту та математичного моделювання як ключових чинників забезпечення національної безпеки.

Крім того, у збірнику висвітлено проблематику педагогіки, лінгвістики права, перекладознавства, журналістики, фізичної та військової підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розрахований на науковців, викладачів, здобувачів вищої освіти та практиків у галузях права, економіки, соціології, психології, політології, інформаційних технологій і суміжних дисциплін.

УДК 34:004:316.4(477)

Відповідальний за випуск професор **М. Р. Аракелян**

Матеріали видано в авторській редакції.

ISBN 978-617-8763-16-9

© НУ «Одеська юридична академія, 2026
© Автори статей, 2026

Ennan Ruslan LEGAL REGULATION OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE: INTERNATIONAL EXPERIENCE	232
Кирилюк Алла Володимирівна ВІЗУАЛЬНА САМОПРЕЗЕНТАЦІЯ ТА ВІРТУАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ У ЦИФРОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ.	235
Мартинюк Іван Вікторович ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИВАТНИХ І ПУБЛІЧНИХ ІНТЕРЕСІВ У ПАТЕНТНОМУ ПРАВІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	238
Hrytsenyuk Vladyslav Oleksandrovych THE CONCEPT OF LEGAL PROTECTION OF MULTIMEDIA WORKS IN THE SYSTEM OF COMPLEX OBJECTS OF COPYRIGHT	243
Здирко Єлизавета Михайлівна ДО ПИТАННЯ ПРАВОМІРНОСТІ ВИДАЛЕННЯ МЕТАДАНИХ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ТА ДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ	246
Ларіонов Владислав Сергійович ПРАВО НА ЦИФРОВИЙ ОБРАЗ: СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ.	249
СЕКЦІЯ 16. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ГОСПОДАРСЬКОГО ПРАВА І ПРОЦЕСУ	
Подцерковний Олег Петрович ЩОДО РИЗИКІВ НАДМІРНОЇ ЛЕГІТИМАЦІЇ LEX CRYPTOGRAPHICA ТА СУБ'ЄКТІВ ОПЕРАЦІЙ ІЗ ВІРТУАЛЬНИМИ АКТИВАМИ	254
Войнарівський Микола Миколайович ПОТРЕБ ПОДОЛАННЯ ДЕФІЦИТУ АНТРОПОЦЕНТРИЧНОГО ПІДХОДУ В ПУБЛІЧНО- ПРАВОВИХ СПОРАХ ЗА УЧАСТЮ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ	257
Гофман Олександр Рудольфович ЩОДО СТИМУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ	261
Добровольська Володимира Володимирівна ЩОДО ГОСПОДАРСЬКО-ДОГОВІРНОГО КОНТРОЛЮ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	263
Зама Антоніна Олександрівна РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПУ ПРАВОВОЇ ВИЗНАЧЕНОСТІ У ГОСПОДАРСЬКОМУ СУДОЧИНСТВІ: ФУНКЦІОНАЛЬНЕ ЗНАЧЕННЯ ПОЗОВУ ПРО ВИЗНАННЯ	266
Квасніцька Ольга Олексіївна КРИЗА ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ В МІСТОБУДУВАННІ: ЯК БЕЗДІЯЛЬНІСТЬ ІНСТИТУЦІЙ ЛЕГАЛІЗУЄ ЗНИЩЕННЯ ІСТОРИЧНИХ АРЕАЛІВ МІСТ	269
Артюмов Дмитро Володимирович ЩОДО НАКАЗНОГО ПРОВАДЖЕННЯ У ГОСПОДАРСЬКОМУ СУДОЧИНСТВІ.	272
Будзар Павло Степанович ЩОДО КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ТРАНСПОРТНОЇ ГАЛУЗІ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ.	274
Зарічанський Григорій Віталійович ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ СМАРТ-КОНТРАКТУ	277
Неділько Сергій Миколайович ЩОДО ДЕРЖАВНОГО КОНТРОЛЮ ЗА ВЗАЄМНИМ СТРАХУВАННЯМ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.	279
Попович Павло Олександрович ЩОДО ЗАСТАВИ МАЙБУТЬОГО ВРОЖАЮ (ПЕРЕДЕКСПОРТНОГО ФІНАНСУВАННЯ) ЯК МАЙНОВОГО НЕПОІМЕНОВАНОГО ЗАСОБУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	282

Список використаних джерел:

1. Договір купівлі-продажу об'єкта малої приватизації цілісного майнового комплексу «Одесавинпром» від 12 жовтня 2021 року, укладений між Регіональним відділенням Фонду державного майна України по Одеській та Миколаївській областях та ТОВ «КАПЛОР 7». URL: <https://prozorro.sale/planning/UA-PS-2021-08-19-000084-2-21/> (дата звернення: 03.04.2026)

2. Рішення Одеського окружного адміністративного суду від 10.11.2025 р. справа № 420/28529/25 URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/131662269> (дата звернення: 06.04.2026.)

Ключові слова: публічне управління, містобудування, охорона культурної спадщини, історичні ареали, належне врядування, доктрина спільної довіри.

Key words: public administration, urban planning, cultural heritage protection, historic areas, good governance, doctrine of shared trust.

Артьомов Дмитро Володимирович

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри господарського права і процесу*

ЩОДО НАКАЗНОГО ПРОВАДЖЕННЯ У ГОСПОДАРЬСЬКОМУ СУДОЧИНСТВІ

Наказне провадження є самостійною, спрощеною формою господарського судочинства, спрямованою на швидкий та ефективний захист прав кредитора у справах про стягнення грошової заборгованості за безспірними вимогами, а його специфіка полягає в безвикличності сторін та відсутності судового засідання, що мінімізує судові витрати та навантаження на систему. У літературі його визначають як «самостійний, спрощений та особливий вид цивільних проваджень, де заявник доказує судові документальними доказами, право вимоги до боржника, який не виконує зобов'язань з договору чи за законом. Цей вид проваджень має на меті якомога швидше вирішити матеріальне право стягувача» [1, с. 120]. Також, «видача судового наказу нерідко стає лише першим кроком у вирішенні спору між заявником та боржником» [2, с. 117], а «ознака документарності наказного провадження підтверджує те, що йдеться про очевидність та переконливість доказів з боку стягувача [3, с. 437].

Для наказного провадження притаманним є критерій «безспірності» як процесуальний фільтр, адже ключовою проблемою залишається ідентифікація безспірності вимоги. На відміну від позовного провадження, де спір про право вирішується судом по суті, наказне провадження базується на документальному підтвердженні відсутності заперечень з боку боржника на момент подання заяви. Будь-яке заперечення боржника, висловлене у заяві про скасування наказу, автоматично нівелює безспірність, що є гарантією права на справедливий

суд (ст. 6 Конвенції про захист прав людини). Ознака безспірності наказного провадження у ЦПК України проявляється, зокрема, в механізмі скасування судового наказу. Ч. 3 ст. 171 ЦПК України закріплює, що у разі відсутності підстав для повернення заяви про скасування судового наказу, суддя не пізніше двох днів після її подання постановляє ухвалу про скасування судового наказу, в якій роз'яснює заявнику (стягувачу) його право звернутися до суду із тими самими вимогами в порядку спрощеного позовного провадження. Тобто, у суду нема повноважень вирішувати питання про доцільність чи недоцільність скасування судового наказу, приймати рішення щодо необґрунтованості заяви про скасування судового наказу. Адже у разі дотримання формальних критеріїв до такої заяви суд має скасувати судовий наказ. Такий механізм відповідає ознаці безспірності наказного провадження. Обов'язок скасування судом судового наказу за умови відповідності заяви вимогам, встановленим ст. 170 ЦПК України, підтверджується і статистикою. Відповідно до звіту судів першої інстанції про розгляд справ у порядку цивільного судочинства за 2022 рік форми № 1-ц, усього суди розглянули 6613 заяв про скасування судових наказів [4].

Впровадження електронного правосуддя трансформує наказне провадження в «алгоритмізований» процес, адже подання заяви через «Електронний кабінет» та автоматична генерація судового наказу підвищують оперативність, проте актуалізують питання кібербезпеки та верифікації електронних доказів. Важливо забезпечити, щоб спрощення доступу не призвело до зловживань процесуальними правами (наприклад, подання наказів на основі сфальсифікованих цифрових документів).

Особливістю сьогодення є застосування наказного провадження для стягнення заборгованості з суб'єктів, що знаходяться на деокупованих територіях або в зоні бойових дій. Наукового опрацювання потребує питання належного повідомлення боржника, коли його офіційна адреса є недоступною, а також особливості стягнення санкцій за невиконання зобов'язань, спричинене форс-мажорними обставинами, адже, інститут наказного провадження показав свою ефективність захисту завдяки саме оперативності та спрощеності в умовах пандемії (COVID-19) та воєнних дій на території України, коли існують дійсно об'єктивні обмеження щодо реалізації суб'єктами правових відносин права на юридичний захист [5].

На нашу думку доцільно розглянути можливість застосування наказного провадження не лише до грошових вимог, а й до вимог про повернення майна за договорами оренди (лізингу), якщо факт закінчення строку договору є документально безспірним. Також, необхідно зберегти ліберальний підхід до скасування судового наказу за заявою боржника, оскільки це єдина противага спрощеному характеру провадження та пропонується впровадити інтеграцію ЄСІТС з реєстрами нерухомості та банківськими системами для миттєвої перевірки наявності активів боржника на стадії видачі наказу.

Список використаних джерел:

1. Труфанова Ю., Голова В. Наказне провадження як спрощена форма розгляду цивільних справ. *Актуальні проблеми правознавства*. 2020. № 2 (22). С. 119-124.
2. Нечипорук Я. В. Наказне провадження в умовах повномасштабного вторгнення Російської федерації в Україні: дієвий судовий захист чи процесуальні ілюзії. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 10. С. 115-118.
3. Навроцька Ю. Особливості процесу доказування у наказному провадженні. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: *Юридичні науки*. 2016. № 855. С. 431–440.
4. Звіт судів першої інстанції про розгляд справ у порядку цивільного судочинства за 2022 рік форми № 1-ц. URL: https://court.gov.ua/inshe/sudova_statystyka/ (дата звернення: 27.02.2026).
5. Шабалін А. Наказне провадження в цивільному процесі України: новий погляд. *Проблеми реалізації завдань цивільного та господарського судочинства в Україні*. 2023. URL: <http://ppp-journal.kiev.ua/archive/2023/22/10.pdf> (дата звернення: 27.02.2026).

Ключові слова: наказне провадження, наказ господарського суду, безспірна вимога, цифровізація господарського процесу, воєнний стан.

Key words: injunctive proceedings, order of the commercial court, undisputed claim, digitalization of the commercial process, martial law.

Будзар Павло Степанович

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри господарського права і процесу*

ЩОДО КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ТРАНСПОРТНОЇ ГАЛУЗІ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Дослідження конкурентоспроможності транспортних підприємств в умовах воєнного стану вельми актуальним, адже вона трансформувалася з суто ринкової категорії у категорію національної та економічної безпеки. Транспортна галузь сьогодні забезпечує «кровообіг» економіки (експорт агропродукції, стратегічний импорт, релокацію підприємств), а отже, її конкурентний потенціал безпосередньо залежить від здатності адаптуватися до екстремальних безпекових та логістичних викликів. Також, саме «розвиток транспортної інфраструктури є основою економічного зростання, підвищення конкурентоспроможності держави на міжнародному рівні, а також сприяє сталому розвитку через інвестиції в екологічно чисті технології» [1, с. 20].

В умовах сьогодення виникає нова парадигма конкурентоспроможності та традиційні чинники конкурентоспроможності (ціна, швидкість, сервіс) у період доповнилися специфічними детермінантами, а саме: